

Шимолий Туркистон бриофлораси ва унинг биоэкологик тавсифи

2020-йилда бажарган илмий-тадқиқот ишлари тўғрисида

1. Шимолий Туркистон тизмасининг йўсинларининг турлар таркибини ўрганиш ва уларни флора-систематик таҳлил қилиш мақсадида экспедициялар уйиштирилди, гербарий материалларини йиғилди.
2. Натижада Шимолий Туркистон тизмасида тарқалган йўсинларининг турлар таркибини ўрганилган ва уларни илк бор флора-систематик таркиби аниқланди ва давом эттирилмоқда.
3. Турларнинг тасономияси билан бирга экологик гуруҳлари ва субстратлари аниқланган
4. Ўрганалаётган ҳудуднинг индикатор турларнинг тарқалиши ва уларнинг атроф муҳитда оғир металлларнинг миқдорини аниқлашдаги аҳамияти ўрганилади.

ҲИСОБОТИ

Йўсинтоифалар бўлими - Брөпҳита юксак ўсимликлар орасида ўзининг алоҳида ўрнига эга. Улар Ер юзининг барча қитъаларида кенг тарқалган бўлиб, турли экологик шароитларда, ҳамда ўта ноқулай иқлим минтақаларида ўсишга мослашган. Л.В. Бардуновнинг маълумотига кўра йўсинлар шўрхок тупроқларда ва денгизларнинг тубида учрамайди, аммо айрим турлари денгиз қирғоқларида ўсади.

Йўсинлар ўсадиган муҳитлар хилма-хил, улар тупроқда, дарахтлар пўстлоғида, илдизида, чириган тўнкаларида, антропоген омиллар натижасида пайдо бўлган юқори намли субстратларда учрайди ва ўзига хос ассоциацияларни ҳосил қилади. Йўсинлар ўзгарувчан ҳарорат ва намликда, унумсиз тупроқларда ҳам ўсиш қобилиятига эга.

У. К. Маматкулов ва бошқаларнинг маълумотларига кўра, Марказий Осиёда йўсинларнинг 615 тури тарқалган бўлиб, улар 2 аждод, 68 оила, 186 туркумга мансубдир. Илмий манбаларда Ўзбекистондаги йўсинларнинг флораси, таксономияси ва экологияси тўғрисида маълумотлар жуда ҳам кам.

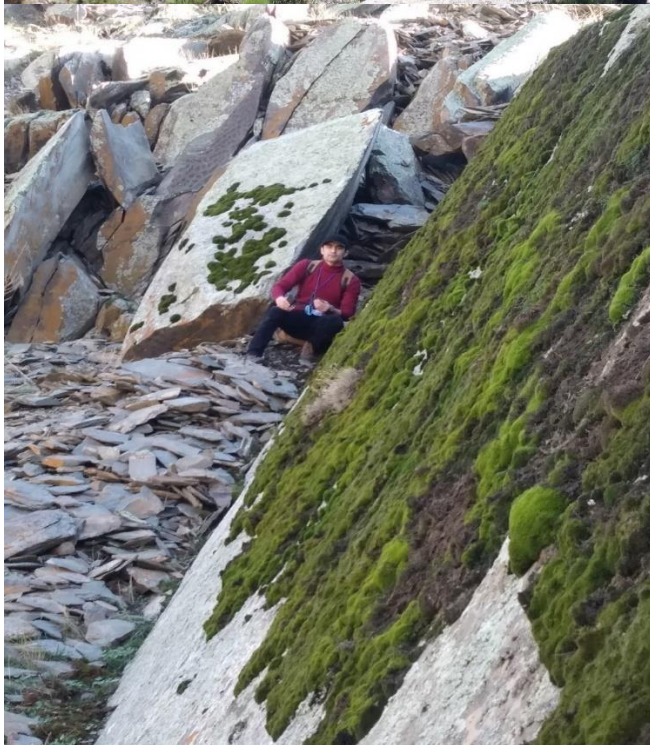
Шу боис, биз Шимолий Туркистон ботаник географик районида бриофлористик тадқиқотлар олиб бормоқдамиз 2020 йиллар давомида Шимолий туркситон тизмасига қаршли Зомин миллий табиат боғи йўсинлари ўрганилди, турлар таркиби субстратлар бўйича тарқалиши баландлик ва намликка кўра муносабатлари таҳлил қилинди ва

Шимолий Туркистон тизмаси (Ўзбекистон қисми) тўлиқ бриологик таҳлиллар қилинмоқда.

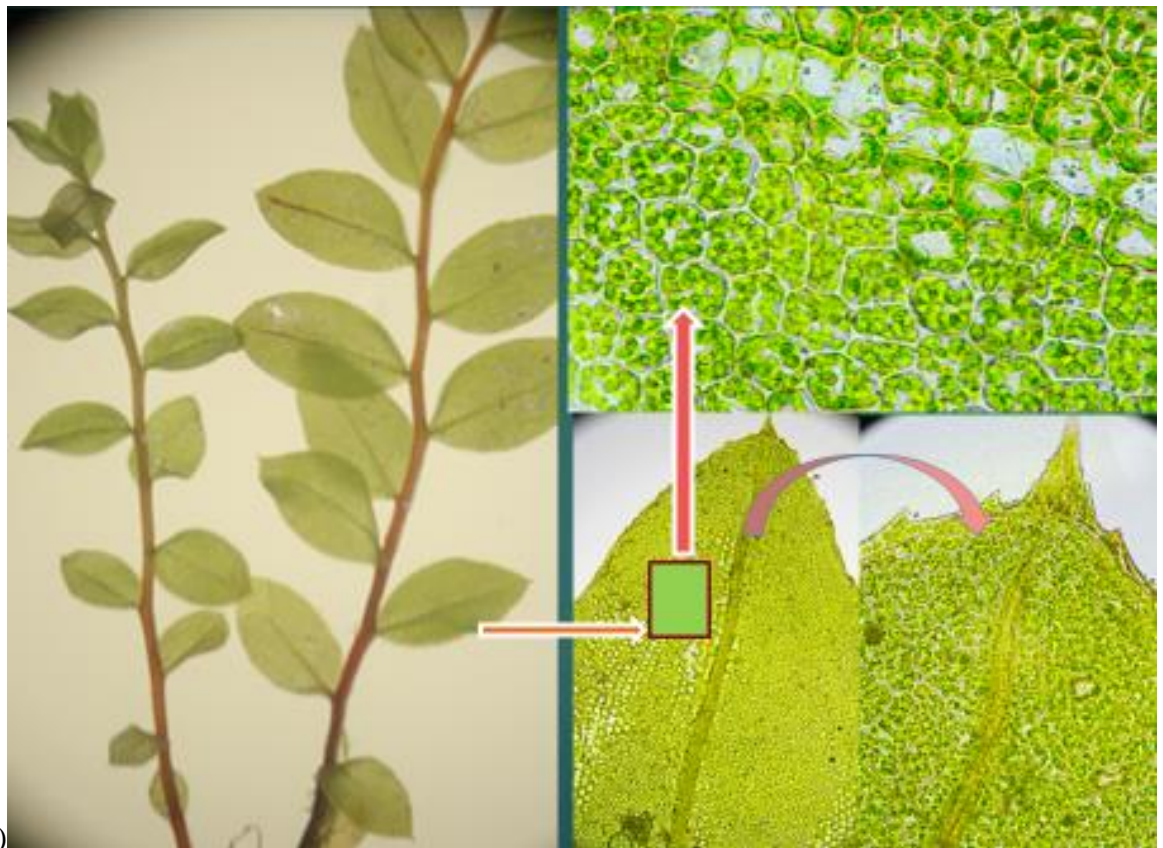
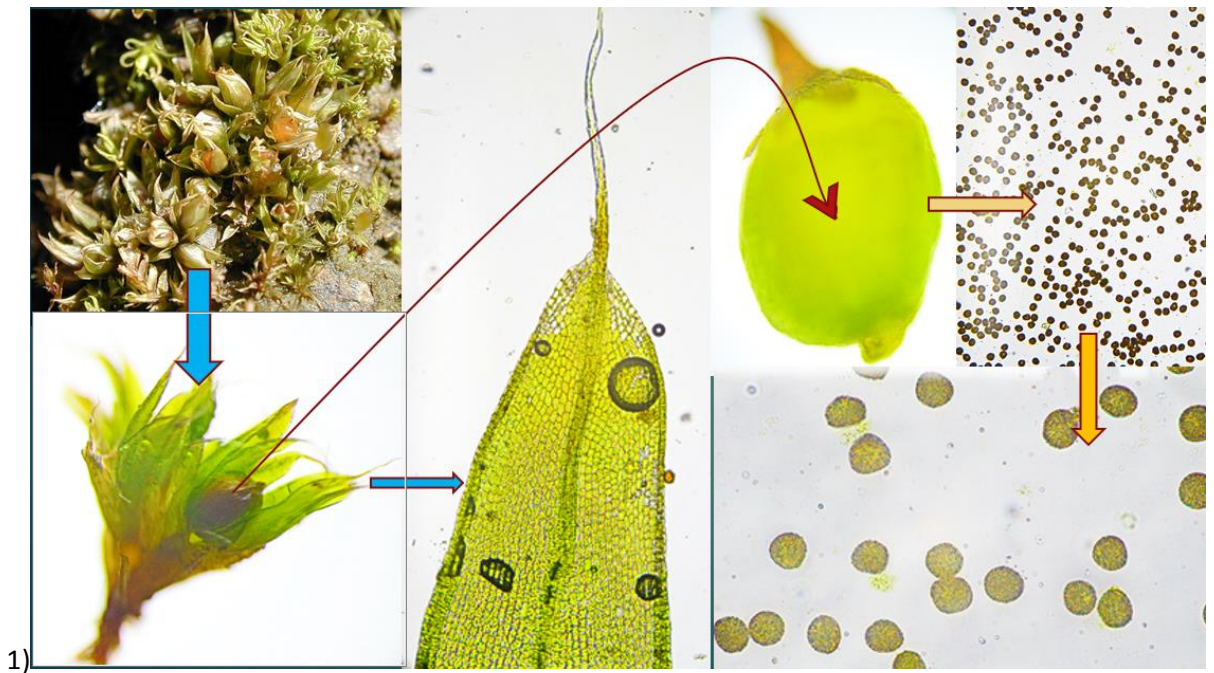
2020-йилда да чоп қилинган мақола ва тезислар:

<p>Мхи (<i>bryophyt</i>) Ўзбекистана</p>	<p>Босма</p>	<p>Биологияниг ҳозирги замон муаммолари талаба,магистрант, докторант ва профессор-ўқитувчиларнинг 2019 йилдаги илмий тадқиқот ишлари якуни бўйича ҳисобот конференцияси МАТЕРИАЛЛАРИ Samarqand-2020. (50-56-betlar)</p>	<p>3-бет</p>
<p>Географический-анализ бриофлор Самаркандской области</p>	<p>Босма</p>	<p>“Озиқ-овқат ҳавфсизлиги: Миллий ва глобал омиллар” (Food Security: National and Global Drivers) мавзусида II-халқаро миқёсидаги илмий назарий конференция 2020.10.16-17.</p>	<p>4-бет</p>
<p>Лекарственные свойства мхов</p>	<p>Босма</p>	<p>“Ўзбекистонда доривор ва зиравор ўсимликлар Муҳофазаси, етиштириш, қайта ишлаш ва Соҳанинг экспорт салоҳиятини оширишдаги Долзарб масалалар”<i>Мавзусидаги республика илмий – амалий анжумани</i> Материаллари (3 декабр 2020 йил)</p>	<p>4-бет.</p>
<p>«Шимолий Туркистон тизмаси Жум-жумсой ҳавзаси йўсинларининг субстрат гуруҳлари»</p>		<p>Хоразм Маъмун Академияси ахборотномаси 2020</p>	<p>8-бет</p>

Экспедиция жараёнларидан

Таксаномик таҳлиллардан айрим намуналар

№	Ajdod	Tartib(qabila)	Oila	Turkum	Tur	Namlikka	Substrati
1	<i>Bryopsida</i> Horan.	<i>Dicranales</i> H.Philib. ex M.Fleisch.	<i>Pottiacea</i> <i>e</i> Schimp.	<i>Tortula</i> Hedw.	<i>Tortula acaulon</i> (With.) R.H.Zander. 39,62490,68,49077	Kserofit	Epigey
2	<i>Bryopsida</i> Horan.	<i>Bryales</i> Limpr.	<i>Mniaceae</i> Schwägr.	<i>Mnium</i> Hedw.	<i>Mnium stellare</i> Hedw. 39,64327,68,52360	Mezofit	Epigey Epilit